

**Quickscan Flora en fauna en
Ecologisch werkprotocol kleine marterachtigen
Bovenste Trent 9-9A-11 te Zeeland**

Quickscan Flora en fauna en Ecologisch werkprotocol kleine marterachtigen Bovenste Trent 9-9A-11 te Zeeland

Status:

Concept

In opdracht van:

Familie Hendriks
Bovenste Trent 9-9A-11
5411 NE Zeeland

Contactpersoon:

Django Coolen
Crijns rentmeesters bv

Uitgevoerd door:

Lomans Ecoworks

Veldwerk en rapportage:

M. Lomans

Projectnr: 2342

Datum: 18-11-2023/ Aangepast 12-12-2023

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van de huidige natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Lomans Ecoworks accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Lomans Ecoworks uitgevoerde onderzoek neemt.

Inhoud

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Kader van het onderzoek	3
1.3 Doelstelling onderzoek	3
2. BESCHRIJVING PLANGEBIED	4
2.1 Ligging en beschrijving plangebied	4
2.2 Huidig gebruik en beoogde ontwikkeling	5
2.3 Foto- impressie plangebied	6
3. WERKWIJZE	9
4. NATUURBESCHERMING IN NEDERLAND	10
4.1 Soortenbescherming	10
4.2 Gebiedsbescherming	13
4.3 Bescherming van houtopstanden	14
5. RESULTATEN ONDERZOEK SOORTENBESCHERMING	15
5.1 Flora	15
5.2 Vogels	15
5.3 Landzoogdieren grondgebonden	18
5.4 Vleermuizen	19
5.5 Ongewervelden	21
5.6 Vissen, reptielen en amfibieën	21
6. RESULTATEN ONDERZOEK GEBIEDSBESCHERMING	23
6.1 Natura 2000	23
6.2 Natuurnetwerk Brabant/ Ecologische hoofdstructuur	24
6.3 Houtopstanden	24
7. SAMENVATTING EN CONCLUSIE	25
8. VOORZORGSMATREGELEN	27
9. AANBEVELINGEN	27
10. GERAADPLEEGDE BRONNEN	28

Bijlage 1. Ecologisch werkprotocol kleine marsters

Bijlage 2. Beschermde soorten Vogelrichtlijn

Bijlage 3. Beschermde soorten Habitatrichtlijn

Bijlage 4. Beschermde soorten Provincie Noord- Brabant, 'Andere soorten'

Bijlage 5. Vrijgestelde soorten

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemers zijn voornemens om de locatie Bovenste Trent 9-9A en 11 te herontwikkelen. Hiervoor wordt het geldende bestemmingsplan herzien. Crijns rentmeesters te Asten begeleidt de initiatiefnemers tijdens de te doorlopen planologische procedure. In het kader van de ruimtelijke onderbouwing dient een Quicksan Flora en fauna (een verkennende natuurtoets) uitgevoerd te worden. Aan Lomans Ecoworks is door de initiatiefnemers opdracht verleend tot het uitvoeren van deze quickscan.

1.2 Kader van het onderzoek

Projecten of handelingen dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. De natuurbescherming in Nederland bestaat uit de volgende kaders:

- Wet natuurbescherming:
 - Soortenbescherming
 - Gebiedsbescherming
 - Houtopstanden
- Provinciale verordening:
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- Gemeentelijke regelgeving:
 - APV bomenkap

1.3 Doelstelling van het onderzoek

Middels dit verkennende onderzoek wordt een eerste inzicht verkregen in de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in en om het plangebied en de mogelijke vervolgstappen die moeten worden ondernomen met betrekking tot aanvullend veldonderzoek, nader effectonderzoek en nadere procedures.

Het doel van dit onderzoek is het vaststellen/uitsluiten van aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. En op welke wijze en in welke mate de beoogde ontwikkeling effect kan hebben op het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten. Aanvullend wordt bepaald of ontwikkelingen effect hebben op beschermde natuurwaarden van nabijgelegen Natura 2000- gebieden, gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden die op basis van de Wet natuurbescherming zijn beschermd.

Indien de beoogde ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten, leidt de quickscan tot aanbeveling voor vervolgstappen om te voorkomen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden.

2. BESCHRIJVING PLANGEBIED

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied Bovenste Trent 9,9a en 11 ligt ten zuiden van de kern Zeeland in het buitengebied van de gemeente Maashorst. Het betreft de kadastrale percelen bekend als gemeente Zeeland sectie E, nummer 1203 en gedeeltes van de percelen 1202 en 1805 met een totale oppervlakte van 9273m². De directe omgeving van het plangebied kenmerkt zich door (half)open agrarisch landschap. Ten zuiden bevindt zich de bosrijke natuur van de Trentse bossen gelegen binnen het Natuurnetwerk Brabant.

Figuur 1. Globale begrenzing plangebied Bovenste Trent 9,9a-11 te Zeeland (rood) en ligging in de omgeving. Bron: Google earth.

Binnen het plangebied (beide locaties) is een voormalige intensieve veehouderij met melkvee en konijnenfokkerij met een akkerbouwtak aanwezig. De bebouwing op de locatie Bovenste Trent 9, 9a bestaat uit een bedrijfswoning met mantelzorgwoning, een rundveeststal, 4 konijnenstallen met voersilo's, een garage, een hobbykas, een veld- en een landbouwschuur. Op de locatie Bovenste Trent 11 is een bedrijfswoning met garage en een paardenstal met aangrenzend kweekkasje aanwezig. Beide locaties zijn grotendeels omgeven door opgaand groen in de vorm van een bomenrijen en hagen. Op de locatie Bovenste trent 9, 9a is aan de noordzijde van de rundveeststal een windsingel van Italiaanse populieren aanwezig en een gemengde bomensingel met voornamelijk veldesdoorn aan de westzijde van de konijnenstallen. Ten oosten van de konijnenstallen staan enkele walnotenbomen. De locatie Bovenste Trent 11 is rondom voorzien van een beuken- laurier- en coniferen haag. In de achtertuin tuin staan op het gazon solitaire bomen als walnoot, wilg en veldesdoorn. Het achtererf Bovenste Trent 9, en 9a is verhard met betonplaten en betontegels. Tussen de konijnenstallen is de verharding deels verwijderd. Achter de veld- landbouwschuur is opslag van materialen aanwezig en staan enkele landbouwmachines tussen ruige begroeiing.

2.2 Huidig gebruik en beoogde ontwikkeling

De bedrijfsvoering met betrekking tot de rundveehouderij en de konijnenfokkerij is sinds enkele jaren beëindigd. De rundveestal is in gebruik als opslag en de konijnenstallen staan leeg. De beoogde ontwikkeling betreft de herbestemming van agrarisch naar een reguliere woonbestemming. Hiervoor zullen de rundveestal, de vier konijnenstallen en de veld- en landbouwschuur op de locatie Trent 9,9a en de paardenstal op de locatie Trent 11 worden gesloopt. De beide bedrijfswoningen worden herbestemd als twee aparte woonbestemmingen en blijven in de huidige staat gehandhaafd. Beoogd wordt om bij de Bovenste Trent 9 een bijgebouw van 200 m² en bij de Bovenste Trent 11 een bijgebouw ter grootte van 280 m² te realiseren. De bijgebouwen worden deels in gebruik genomen ten behoeve van de werktuigenstalling voor de akkerbouw.

Figuur 2. Beoogde situatie na herontwikkeling Bovenste Trent 9,9a en 11.

(Wijzigingen voorbehouden)

Bron: Crijns rentmeesters bv

Met de beoogde herontwikkeling zullen groenstructuren als de populierensingel aan de noordzijde van de rundveestal, de gemengde bomensingel ten westen van de konijnenstallen en de walnoten aan de oostzijde daarvan, worden verwijderd.

Het nieuwe plan wordt aanvullend landschappelijk ingepast met streekeigen, inheemse soorten. Het landschappelijke inpassingsplan zal nog nader worden uitgewerkt.

2.3 Foto- impressie plangebied

Vooraanzicht te behouden bedrijfswoning Bovenste Trent 9, 9a met aangebouwde rundveestal en de achterzijde van de woning.

De te slopen rundveestal en een indruk van de dakconstructie aan de binnenzijde van de stal.

Te behouden garage op het achtererf en zicht vanuit het achtererf op de konijnenstallen.

Te slopen veldschuur/landbouwschuur en een kijkje binnen de veldschuur.

Zicht op de te slopen konijnenstallen vanuit oost en de gemengde bomensingel aan de westzijde van de stallen.

Indruk van een konijnenstal, afgedichte ruimtes tussen golfplaten en zijgevel en de binnenzijde van de stal.

Te behouden bedrijfswoning Bovenste Trent 11 en zicht op de achtertuin met steenuilenkast in een walnotenboom.

Zicht op de achtertuin, de achterzijde van het paardenstalletje en groentekasje.

Het te slopen paardenstalletje aan de voorzijde en zicht op de binnenzijde met dakconstructie.

3. WERKWIJZE

De quickscan bestaat uit een bronnenonderzoek, een verkennend veldbezoek en een biotoopgeschiktheidsbeoordeling.

Bronnenonderzoek

In het kader van de quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied en directe omgeving en Voor het soortenonderzoek is o.a. gebruik gemaakt van actuele verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), diverse verspreidingsatlassen, soortspecifieke literatuur en kennisdocumenten. De bron van de NDFF gegevens die in deze rapportage worden vermeld betreft: 'NDFF - quickscanhulp.nl 06 november 2023'.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is onderzoek uitgevoerd naar aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving, het betreft de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (EHS). Daarvoor is o.a. gebruik gemaakt van de website van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en die van de provincie Noord- Brabant.

Veldbezoek

Er heeft een veldbezoek plaatsgevonden op 11 november in de voormiddag. Het weer was licht bewolkt tot zonnig met een zwakke westenwind bij een temperatuur van 9°C. Daarbij zijn de aanwezige biotopen in het plangebied en directe omgeving opgenomen. Bij de biotoopgeschiktheidsbeoordeling worden de aangetroffen biotopen tijdens het veldbezoek en de waarnemingen uit het NDFF vergeleken met de habitatvereisten van beschermde soorten, waarop ingeschat kan worden welke soorten er potentieel voorkomen. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die kunnen duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Behalve het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten is er ook gelet op bijv. hollen, uitwerpselen, prooiresten, braakballen vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken.

Opmerking:

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de plangebied en directe omgeving en betreft geen volwaardig specifiek soortenonderzoek. Er zijn in dit onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie bestaat uit meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4. NATUURBESCHERMING IN NEDERLAND

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

De Wet natuurbescherming staat in het teken van verbinding tussen ecologie en economie en bescherming van natuur. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Zowel in de voorgaande als nieuwe wetgeving zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetland-Convention, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar.

De wet is opgesplitst in Soortenbescherming en Gebiedsbescherming.

4.1 SOORTENBESCHERMING

Beschermingsniveaus

De Wet natuurbescherming kent drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Europa in het wild levende vogels worden beschermd volgens het beschermingsregime van de **Vogelrichtlijn**.
2. Soorten worden Europees beschermd op grond van de **Habitatrichtlijn**, het verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
3. Het derde beschermingsregime betreft: '**Andere soorten**,' waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn.

Het zwaarste beschermingsregime geldt voor de Europees beschermde soorten welke vallen onder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en welke hier als strikt beschermd worden aangeduid. Voor nationaal beschermde soorten 'Andere soorten' geldt een zwakker beschermingsregime en kan per provincie en per soort vrijstelling verleend worden voor ingrepen die betreffen ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud.

Van de soorten die worden beschermd onder de Vogelrichtlijn is geen limitatieve lijst beschikbaar. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature op het grondgebied van de Europese unie voorkomen. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, in totaal ca. 290 soorten. (met uitzondering van exoten die hier ook kunnen broeden). Op alle vogels is het beschermingsregime van § 3.1 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

De Europees beschermde soorten bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a inclusief het verdrag van Bern bijlage II en het verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten (zie bijlage 2) is het beschermingsregime van § 3.2 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

De 'andere' nationale soorten staan vermeld in een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10 en 3.11. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst. Op deze soorten (zie bijlage 3), is het beschermingsregime van § 3.3 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun Natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Tabel 1. Overzicht beschermingsregime met verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Naast soorten beschermt de Wet Natuurbescherming ook verblijfplaatsen die als 'vast' kunnen worden aangemerkt. Deze bescherming geldt alleen de vaste verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren. (zie bijlage 1 en 2) Een vaste verblijfplek betreft een verblijfplek waar een dier regelmatig terugkeert en niet slechts eenmalig voor een specifieke functie gebruikt wordt, zoals de nesten van de meeste vogels. Ook hier zijn er verschillende gradaties in beschermingsniveau, afhankelijk hoe kwetsbaar de instandhouding van de soort is in relatie tot gebruik van de vaste verblijfplek. In samenhang met de verblijfplek wordt ook de leefomgeving beschermd zover voor deze van belang is om het functioneren van de verblijfplek mogelijk te maken.

Ontheffingsplicht en vrijstelling

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. Vaak kunnen maatregelen getroffen worden zodat verbodsbepalingen niet worden overtreden, zoals de werkzaamheden uitvoeren buiten de kwetsbare periode, het aanpassen van de werkvolgorde of de werkzaamheden faseren in ruimte en tijd. In sommige gevallen kan er gebruik gemaakt worden van vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgelegd voor een van te voren bepaalde categorie van gevallen. Een toegepaste vorm van vrijstelling is onder meer door het werken met een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode, door middel van een Programmatische Aanpak of via een provinciale verordening.

Toetsing

Elke categorie beschermde soorten kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Voor de drie categorieën beschermde soorten moeten de effecten op populatieniveau worden getoetst. Daarbij dient de staat van instandhouding van de gehele populatie in aanmerking genomen te worden.

Een ontheffingsaanvraag wordt o.a. beoordeeld op de volgende punten:

- aanwezigheid van aanvaardbare alternatieve mogelijkheden
- aanwezigheid van een wettelijk belang
- de staat van instandhouding van de soort en behoud van functionaliteit van de verblijfplek.

Het wettelijk belang betreft, afhankelijk van de status van de soort, een Nationaal wettelijk belang (Vrijstellingsbesluit) of een Europees wettelijk belang (Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn). Deze wettelijke belangen hebben o.a. betrekking op de openbare veiligheid, volksgezondheid, veiligheid luchtvaart en bescherming van flora en fauna.

Zorgplicht

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren.

Dit is de waarde die de plant of dier in zichzelf heeft. De waarde die wordt gehecht aan kwaliteiten van een soort, ongeacht de waarde die de soort heeft voor mensen.

Artikel 1.11 van de Wnb stelt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om zodoende die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt altijd, en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort nodig onder de Wet natuurbescherming. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

4.2 GEBIEDSBESCHERMING

De gebiedenbescherming onderscheidt twee typen beschermde natuurgebieden

- Gebieden die op Europees niveau beschermd zijn en aangewezen zijn in het kader van de Habitatrichtlijn (HR), Vogelrichtlijn (VR) en Verdrag van Ramsar (wetlands) en vallen onder de noemer Natura 2000- gebieden.
- Planologisch beschermde natuurgebieden en verbindingsstructuren die op landelijke basis zijn ingesteld en vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (EHS). In de provincie Noord-Brabant geheten; Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Natura 2000

Natura 2000- gebieden betreffen gebieden van grote ecologische waarde. In Nederland zijn 164 Natura 2000- gebieden aangewezen. Per Natura 2000- gebied zijn instandhoudingsdoelen voor soorten en vegetatietypen opgesteld. Iedereen die vermoedt, of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingsdoelen, nadelige gevolgen voor een Natura 2000- gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken. Uitgezonderd zijn activiteiten binnen Natura 2000- gebied die uitgevoerd worden in het kader van vastgelegde beheersplannen ten behoeve van Natura 2000- doelen. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen reële alternatieven zijn, de staat van instandhouding van soorten niet in gevaar komt en er sprake is van een groot openbaar belang, dat o.a. de volksgezondheid en openbare veiligheid kan betreffen. De ontheffingsverlening gaat veelal gepaard onder strikte voorwaarden en beperkingen en er is altijd sprake van een compensatieplicht.

Natuurnetwerk Nederland

De natuurgebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Nederland vormen door hun onderlinge verbindingen een samenhangend ecologisch netwerk. Het Natuurnetwerk Nederland is de opvolging van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) waarvan de naam de EHS nog in de wetgeving verankerd is. De beleidsmatige bescherming van het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (Omgevingsvisie febr. 2020 vooruitlopend op de Omgevingswet). In de provincie Noord- Brabant (Natuurnetwerk Brabant) bestaat het Natuurnetwerk Nederland uit de Rijks EHS en de provinciale EHS. In de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen de Rijks- en de provinciale EHS.

Provincies kunnen zelf bepalen welke gebieden beschermd worden via het provinciaal beleid. De provincie voegt dan gebieden toe aan het Natuurnetwerk Nederland of wijst ze aan als bijzonder provinciaal natuurgebied of – landschap. De wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle mogelijke effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De bescherming van NNN-gebieden verloopt via het ruimtelijk ordeningsrecht Barro (bestemmingsplannen) en niet via natuurwetgeving.

4.3 BESCHERMING VAN HOUTOPSTANDEN

Bos valt onder de Wet natuurbescherming als het gaat om beplantingen van bomen groter dan 10 are of als het een rijbeplanting betreft, uit meer dan 20 bomen bestaat. Alleen als bos buiten de bebouwde kom ligt, valt het onder de Wet natuurbescherming. De gemeente kan voor de Wet natuurbescherming een andere 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' vaststellen dan de bebouwde kom volgens de Wegenverkeerswet. Bomen op erven en tuinen en een rij wilgen of populieren op of langs landbouwgronden zijn uitgezonderd van de meldingsplicht. Verder is in de Wet natuurbescherming ruimte gecreëerd voor vellen voor de productie van hout als biomassa. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd van de meld- en herplantplicht indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd. De uitzondering van de oude Boswet voor Italiaanse populieren, linden, paardenkastanjes en treurwilgen gaat onder de Wet natuurbescherming niet meer op.

De belangrijkste elementen m.b.t. de bescherming van houtopstanden zijn de meldingsplicht, de herplantplicht en het kapverbod. De provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd.

Meldingsplicht

Wanneer een boseigenaar voornemens is om een houtopstand die onder de Wet Natuurbescherming valt, te gaan vellen dan moet hij dit voornemen minstens een maand van tevoren melden bij Gedeputeerde Staten van de betreffende provincie. (art. 4.2 Wnb).

Herplantplicht

De eigenaar van grond waarop een houtopstand is geveld, of op andere wijze teniet is gegaan, is verplicht binnen drie jaar te herplanten. (art. 4.2 Wnb). Het is niet van belang hoe het bos is ontstaan of in welke staat het verkeerde. Wanneer de herplant niet aanslaat, moet binnen drie jaar daarna de herplant worden vervangen. Er geldt een algehele vrijstelling voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Kapverbod

In uitzonderingsgevallen kunnen Gedeputeerde Staten een kapverbod opleggen wanneer het natuur- of landschapsschoon ernstig in gevaar is. In de praktijk gebeurt dat slechts af en toe, zoals in gevallen waarbij het om zeer oude bomen of buitengewoon waardevolle boomgemeenschappen gaat.

5. RESULTATEN ONDERZOEK SOORTENBESCHERMING

De aangetroffen soorten en het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied wordt beschreven. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten er zijn waargenomen tijdens veldbezoek, welke soorten voorkomen in de omgeving op basis van de NDFF, welke soorten worden verwacht in het plangebied, en welke effecten (mogelijk) aan de orde zijn.

5.1 FLORA

Het plangebied ligt binnen een agrarisch landschap met weilanden en akkerbouw. De rondom liggende raaigraslanden zijn sterk bemest. Binnen het plangebied zijn gecultiveerde tuinplanten en sierheesters aanwezig in de tuinen. Op het achtererf en tussen de stallen op de locatie Bovenste Trent 9-9a zijn algemene pioniersoorten van voedselrijke en verstoorde bodem aangetroffen als grote brandnetel, grote weegbree, melganzenvoet, boerenwormkruid en harig knopkruid. Binnen de zorgvuldig onderhouden en bemeste tuin op de locatie Bovenste Trent 11 krijgen ongewenste kruiden geen kans.

Uit gegevens van het NDFF blijkt dat binnen een afstand van 0-1 kilometer van het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vaatplanten. Op een afstand van 1-5 kilometer zijn soorten bekend als kruipend moerasscherm (§ 3.2 Wnb), brave hendrik, wilde weit en kluwenklokje (§ 3.3 Wnb). Kruipend moerasscherm groeit op natte plekken die 's winters overstromen zoals langs waterkanten, ijsbanen of extensief begraasd grasland. Wilde weit is een halfparasiet op gras in voornamelijk wintergraanakkers op kalkhoudende bodem en de natuurlijke groeiplaatsen van het kluwenklokje zijn te vinden op o.a. kalk- en humushoudende zandbodems langs de grote rivieren en in Limburg. Binnen het plangebied en directe omgeving op de rijk bemeste akkers zijn geen groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten. Vaatplanten die op de lijsten vermeld staan van de strikt beschermde plantensoorten van de Habitatrichtlijn en provinciaal beschermde soorten worden niet verwacht. Voor dergelijke soorten, die veelal specifieke eisen stellen aan hun leefomgeving, ontbreken geschikte biotopen in het plangebied.

Conclusie

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aanwezig. Gelet op de voedselrijke omgeving worden geen beschermde plantensoorten of overige flora met bijzondere botanische waarden verwacht.

5.2 VOGELS

In de Wet natuurbescherming worden alle broedende vogels strikt beschermd op grond van de Vogelrichtlijn. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is. Van een aantal vogelsoorten worden de nesten ook buiten het broedseizoen beschermd. De zogenaamde 'Jaarrond beschermde verblijfplaatsen' (zie bijlage 1). Als deze nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt, een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn.

Voorkomen

Categorie 1-4 vaste verblijfplaatsen in gebouwen

Binnen een straal van één kilometer vermelden de NDFF gegevens vogels met jaarrond beschermde verblijfplaatsen in gebouwen als gierzwaluw, huismus, steenuil en kerkuil. Op enige afstand van 1-5 kilometer zijn waarnemingen bekend van grote gele kwikstaart en slechtvalk.

-Gierzwaluw en huismus

De gierzwaluw bouwt nesten onder dakpannen, achter dakgootbetimmering en in spleten en nissen aan gebouwen in dorpen en steden. In Nederland broedt de gierzwaluw vrijwel nooit in het buitengebied en de te slopen bebouwing, allen met golfplaten dakbedekking, zijn ongeschikt voor de gierzwaluw. Nesten van huismussen zijn in de regel te vinden in allerlei bebouwing onder dakpannen, achter regenpijpen, in kieren en spleten in muren, in nestkasten en een enkele keer in dichte struiken.

Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen waargenomen. Beide bedrijfswoningen met pannendak bieden potenties voor huismussen om te nestelen. Beide woningen blijven in de huidige vorm gehandhaafd. De te slopen rundveestal, konijnenstallen, veldschuur en paardenstalletje zijn onderzocht op aanwezigheid van huismussennesten. Hierbij is gelet op o.a. uitstekende droge grassprietjes en veertjes uit een mogelijke nestplaats of uitwerpselen tegen een gevel onder een mogelijke nestplek. De rundveestal met kaal golfplaten dak biedt geen nestmogelijkheden voor de huismus. In de konijnenstallen zijn de ruimtes tussen de golfplaten daken en isolatiepanelen afgedicht waardoor geen mogelijkheden zijn om onder het dak te geraken. Ook onder de kale golfplaten daken van de veldschuur en het paardenstalletje zijn geen potenties voor huismussen om te nestelen.

-Steenuil en kerkuil

De steenuil is een standvogel van kleinschalige agrarisch cultuurlandschap. Het territorium is vrij klein en het jachtgebied varieert in grootte afhankelijk van het voedselaanbod. Van de steenuil is niet alleen de vaste verblijfplaats (nest) beschermd maar ook de directe functionele omgeving waar op prooien gejaagd en gerust wordt. De kerkuil is een honkvaste vogel van (half)open landschappen die meestal een leven lang in de omgeving van de broedplaats verblijft en een voorkeur heeft voor complete duisternis. Het leefgebied is afhankelijk van de beschikbaarheid van voedsel. De kerkuil broedt hoog in donkere boerenschuren of in nestkasten.

In de achtertuin van de Bovenste Trent 11 hangt een steenuilenkast in een walnotenboom. De kast is ca. 3 jaar geleden door de regionale vogelwerkgroep geplaatst. Echter tot op heden is er geen gebruik van gemaakt door de steenuil.

Tijdens het veldbezoek is gelet op sporen van aanwezigheid van de kerk- en steenuil zoals braakballen, ruiveren, krijtsporen tegen een gevel of uitwerpselen onder een mogelijke roestplek op het erf of in de veldschuur locatie Bovenste Trent 9, 9a. Er zijn geen sporen van aanwezigheid van uilen aangetroffen. Ook zijn geen nestlocaties van uilen in te slopen bebouwing aangetroffen.

-Grote gele kwikstaart en slechtvalk

De grote gele kwikstaart leeft en broedt bij voorkeur bij stromend water in natuurlijke oevers en nestelt onder bruggen en aan gebouwen en de slechtvalk nestelt in hoge gebouwen als kerktorens en fabrieksgebouwen. Nesten van beide soorten binnen het plangebied zijn uitgesloten.

Categorie 1-4 vaste verblijfplaatsen in bomen

Volgens gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna komen op een afstand van minder dan één kilometer uit deze categorie buizerd, havik, ransuil, wespandief en sperwer voor. Op een afstand van 1-5 kilometer zijn waarnemingen bekend van boomvalk, raaf, roek, hop, oehoe en zwarte wouw. Tijdens het veldbezoek zijn geen soorten uit deze categorie gespot. De bomensingel nabij de konijnenstallen, de populierenrij en overige geschikte bomen binnen het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten. Er zijn geen grote nesten van roofvogels, ransuil of roestplekken van ransuil aangetroffen. Het merendeel van bovengenoemde vogels met jaarrond beschermde nesten vinden broed- en foerageerbiotoop in de directe omgeving ten zuiden in bos- en heidegebieden van de Trentse bossen. Binnen het plangebied zelf ontbreken dit soort biotopen. Binnen het plangebied zijn op beide locaties geen beschermde nesten uit categorie 1-4 in bomen aanwezig.

Met de beoogde herontwikkeling wordt de gemengde bomenrij ten westen van de konijnenstallen, de walnotenbomen ten oosten en de populierenrij aan de noordgevel van de rundveestal gekapt. Het

merendeel van de bomensingel nabij de konijnenstallen is in slechte conditie, afgestorven of dood. Met de landschappelijke inpassing in het nieuwe plan zullen opnieuw bomenrijen worden aangeplant.

Vaste rust- en verblijfplaatsen categorie 5

Categorie 5- soorten zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. De nesten zijn buiten de broedtijd niet beschermd. Het betreft hier voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai of makers van kleinesten in en aan bebouwing als boerenwaluw en huiswaluw. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten die meestal ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid ter beschikking hebben. In het open deel van de te slopen veldschuur/ landbouwschuur zijn enkele oude nesten van vermoedelijk boerenwaluw aangetroffen. Sinds de intensieve veehouderij is beëindigd en ook het paardenstalletje niet meer in gebruik is, valt de foerageergelegenheid voor de boerenwaluw binnen het plangebied geheel weg. Tijdens het veldbezoek zijn koolmezen waargenomen uit deze categorie. Nesten of mogelijke nestholtes in bomen zijn niet aanwezig.

Overige Vogelrichtlijnsoorten

In de groene tuin en de bomensingels zijn volop mogelijkheden om te nestelen door overige algemene vogelrichtlijnsoorten waarvan de nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd zijn, zoals houtduif, winterkoninkje, roodborst, merel en zanglijster. Tijdens het veldbezoek zijn houtduiven en een merel gespot. Nesten van algemene vogelrichtlijnsoorten zijn niet aangetroffen.

Conclusie

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen in gebouwen cat. 1-4

In de te slopen bebouwing; de rundveestal, de konijnenstallen, de veldschuur/ landbouwschuur en het paardenstalletje zijn geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels cat. 1-4 aangetroffen. In de veldschuur/landbouwschuur zijn enkele oude nesten van vermoedelijk boerenwaluw (cat. 5) aangetroffen. Nu de intensieve veehouderij sinds enkele jaren is beëindigd, vervalt geschikt habitat met foerageer- en nestgelegenheid voor de boerenwaluw.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen in bomen

In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde 1-4 nesten in bomen aangetroffen. Grote nesten van jaarrond beschermde soorten cat. 5 en geschikte holtes en gaten voor cat. 5 soorten ontbreken. Met de beoogde herontwikkeling wordt de gemengde bomenrij ten westen van de konijnenstallen, de walnotenbomen ten noorden hiervan en de populierenrij aan de noordgevel van de rundveestal gekapt. Met de landschappelijke inpassing in het nieuwe plan zullen opnieuw bomenrijen worden aangeplant.

Overige Vogelrichtlijnsoorten

Tijdens het veldbezoek werden enkele soorten waargenomen uit deze categorie. Met de aanvullende landschappelijke inpassing in het nieuwe plan zullen nest- en foerageermogelijkheden voor een aantal algemene tuin-bos- en struweelvogels toenemen.

Bij de planning van de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met broedende vogels. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot eind juli. Echter voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wnb. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Het is verboden om nesten van broedende vogels te beschadigen of te vernietigen.

5.3 LANDZOOGDIEREN GRONDGEBONDEN

Voorkomen

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Volgens bronnenonderzoek komen eekhoorn, das, bunzing, wezel (§ 3.3 Wnb) voor binnen een afstand van 0-1 kilometer van het plangebied. Het NDFF vermeldt de bever (§ 3.2 Wnb) en steenmarter (§ 3.3 Wnb) op 1-5 km afstand.

-Eekhoorn

De voorkeurs habitat voor eekhoorn bestaat uit gemengde bossen, bosrijke tuinen, parken en houtwallen, daar waar voedselmogelijkheden voorhanden zijn. Binnen het plangebied zijn voedselmogelijkheden voor de eekhoorn. Mogelijk bezoekt de eekhoorn het plangebied om te foerageren. Beschermde nesten van de eekhoorn in bomen zijn niet waargenomen.

-Das en kleine marterachtigen (bunzing en wezel)

Voor de das, die een voorkeur heeft voor kleinschalig cultuurlandschap met bos en voldoende dekking ontbreken verblijfsmogelijkheden binnen het plangebied.

Het leefgebied van kleine marters (wezel, bunzing en hermelijn) bevindt zich voornamelijk in en nabij (agrarisch) cultuurlandschap. Deze zoogdieren verplaatsen zich vooral via lijnvormige landschapselementen zoals hagen die tot aan de grond komen (geen opgesnoeide hagen) of greppels, en vinden er hun voedsel. Landschapselementen in een geschikt habitat voor kleine marterachtigen zijn o.a. struwelen, hoge graslandvegetatie, houtstapels, holle bomen, houtwallen, takkenrillen of stapels stenen of puin. Voor de bunzing en hermelijn is water in de nabijheid van belang. Alle drie de soorten hebben een zwervend gedrag waarbij ze grote afstanden afleggen en wisselende rustplaatsen gebruiken.

Binnen de locatie Bovenste Trent 11 ontbreken geschikte landschapselementen voor kleine marterachtigen. Op het achtererf van de Bovenste Trent 9,9a liggen wat stapels betontegels en opgeslagen materialen en tussen oude landbouwwerktuigen is ruigtebegroeiing aanwezig. Kleine marters als bunzing en wezel vinden mogelijk schuilgelegenheid of vaste verblijfplaatsen onder deze elementen en in de open veldschuur/landbouwschuur.

Met de sloop- en opruimwerkzaamheden gaan mogelijk vaste verblijfplaatsen verloren en worden verbodsbepalingen uit art. 3.10, lid 1 Wet natuurbescherming overtreden. Hiervoor geldt een ontheffingsplicht. Echter de provincie Noord- Brabant stelt dat indien bij een project door bewezen effectieve maatregelen, de ecologische functie ten aller tijden en van gelijke kwaliteit behouden kan blijven, een verbodsovertreding kan worden voorkomen. In die gevallen is er geen ontheffingsplicht. Voor het vernietigen van potentiële verblijfplaatsen van kleine marterachtigen zullen mitigerende maatregelen worden genomen om de ecologische functionaliteit te behouden en om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. De maatregelen worden opgenomen in een Ecologisch werkprotocol. Zie hiervoor Bijlage 1.

-Bever

De bever leeft in moerassige delen nabij beken en rivieren omzoomd met broek- en ooibossen. Het voorkomen van de bever binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

-Steenmarter

De steenmarter is een soort van steenachtige biotopen en schuilplaatsen. De soort breidt zich de laatste jaren sterk uit komt met name voor aan de randen en binnen dorpen en steden, maar is ook te vinden nabij boerderijen en kleinschalige cultuurlandschappen. Vaste verblijfplaatsen bevinden zich in o.a. woonhuizen tussen dakbeschot, schuurtjes, donkere hoekjes van agrarische bebouwing waar weinig menselijke activiteit is. De aanwezigheid van een vaste verblijfplek verradert zich vaak door prooiresten, uitwerpselen en stank. Alle te slopen bebouwing is onderzocht op sporen van aanwezigheid of een vaste voortplantingsplek. Er zijn geen sporen van de steenmarter aangetroffen.

Vrijgestelde soorten

Er worden enkele zoogdieren verwacht die gebruik maken van het plangebied uit de categorie 'Vrijgestelde soorten' zoals egel, konijn, haas en enkele algemene woel- en spitsmuizen. Voor soorten uit deze categorie geldt bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Echter de algemene zorgplicht is altijd van kracht.

Conclusie

Binnen het plangebied zijn mogelijk vaste verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen aanwezig welke met de sloop- en opruimwerkzaamheden verloren gaan en waarbij verbodsbepalingen uit art. 3.10, lid 1 Wet natuurbescherming worden overtreden.

Voor het vernietigen van potentiële verblijfplaatsen van kleine marterachtigen zullen mitigerende maatregelen worden genomen om de ecologische functionaliteit ten allen tijden te behouden en overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Zie hiervoor het Ecologisch werkprotocol in Bijlage 1. Verder kan op basis van het veldbezoek het voorkomen van beschermde vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen van landgebonden zoogdieren binnen het plangebied worden uitgesloten. Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal landgebonden zoogdieren waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling. Echter de zorgplicht is wel altijd van kracht. Voor toepassing van de zorgplicht zie hoofdstuk 8 'Voorzorgsmaatregelen' op pagina 27.

5.4 VLEERMUIZEN

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn strikt beschermd. Alle vleermuizen staan vermeld in de Europese Habitatrichtlijn (§ 3.2 Wnb).

Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: 'het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort'. Dit houdt in dat niet alleen verblijfplaatsen, maar ook belangrijke verbindingen hiertussen (vlieg- en foerageerroutes) beschermd zijn.

Voorkomen

In dit deel van het land kunnen o.a. de volgende soorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, rosse vleermuis, tweekleurige vleermuis, laatvlieger, gewone,- en grijze grootoorvleermuis en watervleermuis.

Belangrijke vliegroutes en foerageergebied

Vleermuizen oriënteren zich op lijnvormige elementen in het landschap zoals bomenlanen, kanalen, rietkragen of houtwallen, om zich te verplaatsen van verblijfplaats naar foerageergebieden.

Binnen het plangebied zijn geen aanéengesloten lijnvormige groenstructuren aanwezig welke mogelijk fungeren als belangrijke vlieg- en foerageerroute voor vleermuizen of onderdeel daarvan. De bomensingels en groene delen van het plangebied omvatten foerageerhabitat van goede kwaliteit. Met de beoogde herontwikkeling zullen de bomensingel, de walnotenbomen en de populierenrij worden gekapt. Dit betekent tijdelijk minder jachtgebied voor vleermuizen beschikbaar. In de bosrijke omgeving op korte afstand ten zuiden zijn voldoende alternatieven van goede kwaliteit en kwantiteit. De sloop van een groot oppervlak aan agrarische bebouwing en de aanvullende landschappelijke inpassing in het toekomstige plan zal leiden tot versterking van de biodiversiteit ter plaatse waar de vleermuizen zeker van zullen profiteren.

Verblijfplaatsen

Er zijn vleermuizen die in bomen hun verblijfplaatsen onderhouden, soorten die in gebouwen verblijven en enkele soorten die zowel in bebouwing als in bomen verblijfplaatsen hebben. De beide bedrijfswoningen met pannendak hebben potenties voor vleermuisverblijfplaatsen. De bedrijfswoningen blijven in de huidige vorm gehandhaafd.

De te slopen bebouwing Bovenste Trent 9 en 9a; de rundveestal, de vier konijnenstallen, de veldschuur/ landbouwschuur, en het paardenstalletje Bovenste Trent 11 zijn onderzocht en beoordeeld op potentiële vleermuisverblijfplaatsen. De in verval geraakte rundveestal is opgetrokken uit bakstenen gevels met enkelsteens muur en/of dichte spouwmuur. Het dak is voorzien van kale golfplaten met enkele lichtdoorlatende golfplaten en een nokluchting. Enkele zijramen zijn stuk. Er valt daglicht binnen de stal en er heerst een luchtig klimaat. De rundveestal is ongeschikt bevonden als vleermuisverblijfplaats. De rundveestal is door middel van een aanbouw met plat dak verbonden met de bedrijfswoning. De rundveestal wordt gesloopt waarbij de aanbouw met plat dak en de bedrijfswoning gehandhaafd blijven. In de aanbouw worden geen vleermuisverblijfplaatsen verwacht, de bedrijfswoning heeft wel potenties voor vleermuisverblijfplaatsen. Om verstoring van vleermuizen door sloopwerkzaamheden geheel uit te sluiten wordt aanbevolen om de sloopwerkzaamheden uit te voeren buiten de actieve periode van vleermuizen. De actieve periode van vleermuizen ligt tussen half maart en half oktober. De sloopwerkzaamheden kunnen plaatsvinden tussen begin november en begin maart. De konijnenstallen zijn opgetrokken uit bakstenen gevels met dichte spouwmuren en het dak bestaat uit golfplaten met isolatiepanelen. Tussen de golfplaten en zijgevels zijn de ruimtes afgedicht met vogelschroot. De afdelingen binnen de stallen met de konijnenkooien van gaas staan in directe verbinding met de open mestputten onder de kooien. In de stallen zijn geen gebufferde plekken met een stabiel (micro)klimaat te vinden waarin vleermuizen kunnen wegkruipen. De veldschuur/landbouwschuur is grotendeels open, de zijgevels zijn van ijzeren golfplaten, asbesthoudende golfplaten en deels kalkzandsteen muren. De dakbedekking bestaat uit kale golfplaten. Vleermuisverblijfplaatsen in de veldschuur/landbouwschuur kunnen bij voorbaat worden uitgesloten. Het lage paardenstalletje op de locatie Bovenste Trent 11 is opgetrokken uit bakstenen gevels met dichte spouwmuur en een kaal golfplaten dak. De spouwmuur is niet toegankelijk voor vleermuizen. Het paardenstalletje is ongeschikt bevonden als vleermuisverblijfplaats. In de te kappen bomen zijn geen exemplaren aangetroffen met rottingsgaten, holtes of (stam)spleten en loshangende schors waarin zich vleermuisverblijfplaatsen kunnen bevinden. Aanvullend onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen is niet aan de orde.

Conclusie

Belangrijke vliegroutes en foerageergebied

Lijnvormige aanéengesloten groenstructuren welke mogelijk benut worden als (onderdeel van) een essentiële vliegroute voor vleermuizen, zijn niet aanwezig. Het plangebied vormt foerageerhabitat van goede kwaliteit. Met de beoogde herontwikkeling worden de bomenrijen te westen van de konijnenstallen, de walnotenbomen ten oosten van de konijnenstallen en de populierenrij aan de noordzijde van de rundveestal verwijderd. Hierdoor is tijdelijk minder foerageerhabitat voor vleermuizen ter beschikking. In de directe omgeving van de Trentse bossen zijn voldoende alternatieven. De aanvullende landschappelijke inpassing in het nieuwe plan zal leiden tot een versterking van jaagmogelijkheden voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen

Vanwege de staat van de te slopen bebouwing, de bouwstijl, de constructie en gebruikte materialen kunnen vleermuisverblijfplaatsen in de te slopen bebouwing redelijkerwijs worden uitgesloten. Om negatieve effecten door verstoring van mogelijk aanwezige vleermuizen in de bedrijfswoning geheel uit te sluiten, wordt aanbevolen om de sloopwerkzaamheden van de rundveestal Bovenste Trent 9, 9a buiten de actieve periode van vleermuizen uit te voeren. De sloopwerkzaamheden kunnen tussen begin november en half maart plaatsvinden. In de te kappen bomensingel/bomenrij zijn geen geschikte exemplaren met holtes, gaten of stamspleten aanwezig waardoor vaste verblijfplekken in bomen kunnen worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen is niet nodig.

5.5 ONGEWERVELDEN

Voorkomen

Vlinders en libellen

Tijdens het veldbezoek zijn geen vlinders en libellen gezien. In deze periode van het jaar, begin november, vliegen normaliter geen vlinders en libellen. De NDFF vermeldt binnen een afstand van 1 kilometer het plangebied het voorkomen van de grote vos (§ 3.3 Wnb). Op een afstand van 1-5 kilometer komen teunisbloempijlstaart, gevlekte witsnuitlibel, oostelijke witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel (§ 3.2 Wnb), iepenpage, grote weerschijnvlinder, kleine ijsvogelvlinder, veldparelmoervlinder, beekrombout en vliegend hert (§ 3.3 Wnb) voor. Het plangebied ligt in een agrarische omgeving. Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze meestal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Het is uitgesloten dat er binnen het agrarische plangebied geschikt habitat aanwezig is voor een populatie van een beschermde vlindersoort.

Binnen het plangebied worden enkel algemene vlindersoorten verwacht als atalanta, citroenvlinder en dagpauwoog. Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Binnen het plangebied ontbreekt oppervlaktewater. De aanwezigheid van beschermde libellen kan worden uitgesloten.

Overige soorten ongewervelden

Overige beschermde soorten insecten, hout- en waterkevers zoals de vermiljoenkever, vliegend hert of gestreepte waterroofkever zijn afhankelijk van bijzondere habitattypen als oude (eiken)bossen met boomholtes en rottend hout, of onvervuilde, voedselarme wateren met specifieke vegetaties. Deze biotopen zijn niet aanwezig in het plangebied en de directe omgeving.

Conclusie

Tijdens het veldbezoek zijn geen vlinders en libellen gespot. Binnen het plangebied en directe omgeving ontbreken specifieke biotopen voor beschermde dagvlinders en voortplantingswater voor libellen. Het voorkomen van beschermde dagvlinders en libellen kan worden uitgesloten. Ook voor overige soorten ongewervelden zoals beschermde kevers, kreeften of slakken vormt het plangebied geen geschikt habitat. Het plangebied biedt in de huidige situatie uitsluitend leefgebied voor algemene vlinder- en (zwervende) libellensoorten en overige algemene soorten ongewervelden.

5.6 VISSSEN, REPTIELEN EN AMFIBIEËN

Voorkomen

Vissen

Binnen het plangebied ontbreekt oppervlaktewater. Het voorkomen van (beschermde) vissen kan uitgesloten worden. In de omgeving van het plangebied zijn ook geen waarnemingen bekend van beschermde vissoorten.

Reptielen en amfibieën

Volgens gegevens uit het NDFF komt de alpenwatersalamander voor binnen een afstand van 0 tot 1 kilometer tot het plangebied. Op enige afstand van 1-5 kilometer zijn waarnemingen bekend van de muurhagedis, rugstreeppad, heikikker, kamsalamander, (§ 3.2) en levendbarende hagedis (§ 3.3). Voor bovengenoemde beschermde amfibieën en reptielen op een afstand van 1-5 kilometer ontbreken geschikte biotopen binnen het plangebied zoals vergraafbaar zand, specifiek voortplantingswater, oude muren, ruige extensieve graslandjes met holletjes en struwelen,

hoogveen en vochtige en droge heideterreinen. Een aantal soorten zal leefgebied vinden in natuurgebied Trentse bossen ten zuiden en zuidoosten van het plangebied.

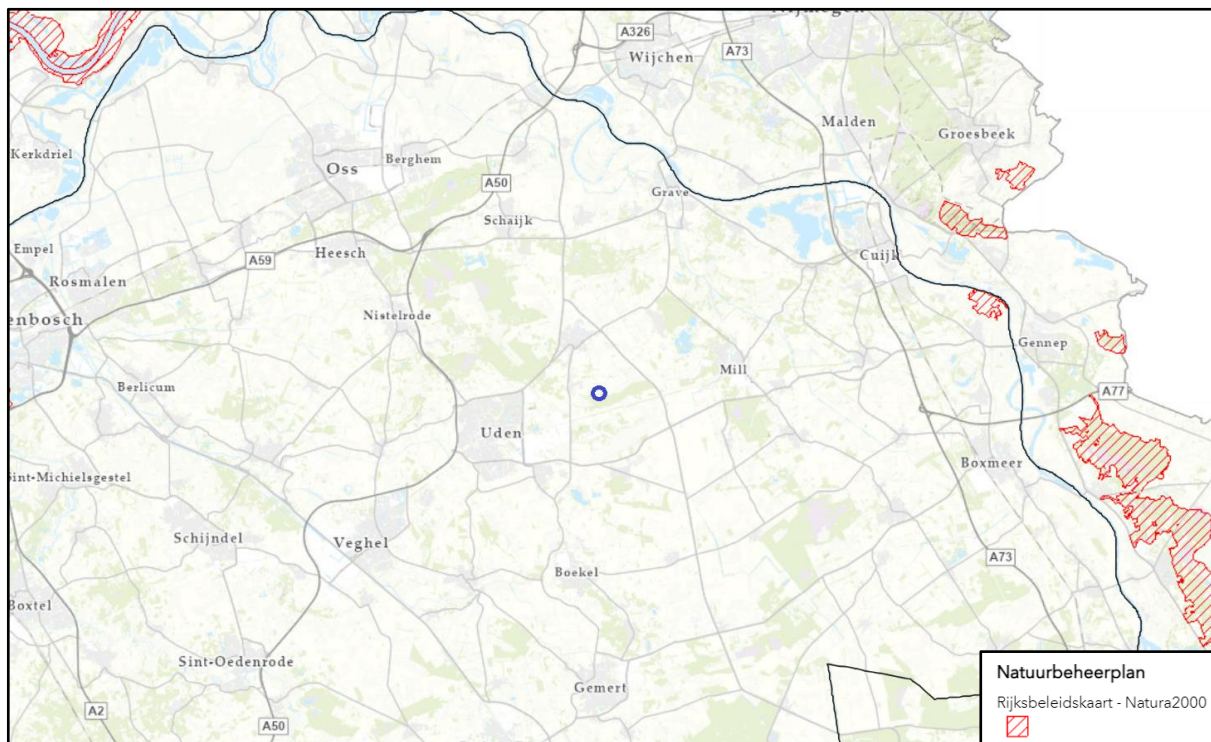
Conclusie

Het voorkomen van beschermde vissen en reptielen en amfibieën kan worden uitgesloten door het ontbreken van oppervlaktewater en specifiek landhabitat. Het is zeer aannemelijk dat algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad overwinteren in het plangebied. Bruine kikker en gewone pad behoren tot de 'Vrijgestelde soorten' waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling geen verbodsbepalingen gelden. Echter de algemene zorgplicht (zie blz. 11) is altijd van kracht. Voor toepassing van de zorgplicht zie hoofdstuk 8 'Voorzorgsmaatregelen' op pagina 27.

6. RESULTATEN ONDERZOEK GEBIEDSBESCHERMING

6.1 Natura 2000

Op het kaartje van het Natuurbeheerplan van de provincie Brabant blijkt dat het plangebied op grote afstand ligt van Natura 2000-gebieden. De meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden, de Oeffelter Meent en de Maasduinen, liggen op resp. ruim 17 en ruim 20 kilometer ten westen van het plangebied.

Figuur 3. Ligging plangebied (blauwe cirkel) t.o.v. Natura 2000- gebieden (rood gearceerd).

Bron: <https://noord-brabant.maps.arcgis.com>

In de Wet natuurbescherming is het uitgangspunt dat activiteiten die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een significant verstorend effect kunnen hebben, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning.

Stikstofdepositie

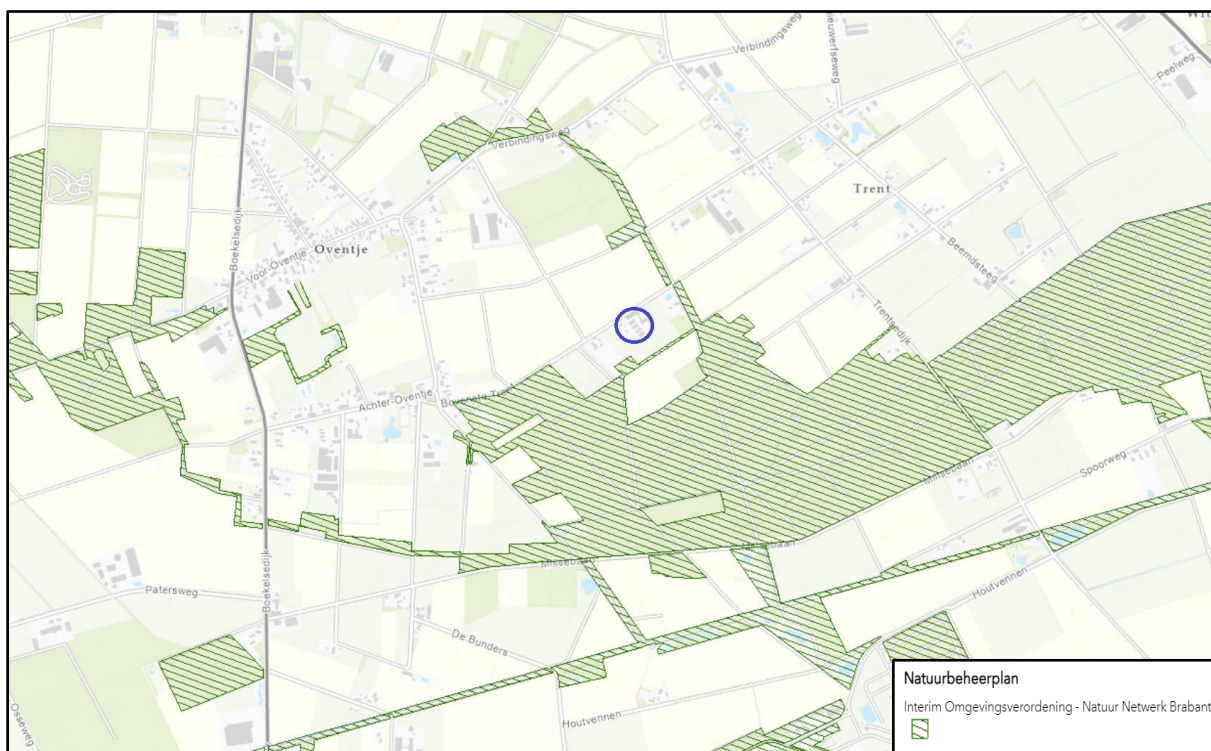
Het plangebied ligt op grote afstand van stikstofgevoelige natuur. De beoogde herbestemming van agrarisch naar een reguliere woonbestemming, de sloop van de 1785 m² agrarische bedrijfsgebouwen, de sanering van een groot oppervlak aan (erf)verharding en de oprichting van twee bijgebouwen van 200 m² en 280 m² zal leiden tot een forse afname van stikstofdepositie ten opzichte van de voorgaande situatie. In de nieuwe situatie zal tevens sprake zijn van een sterke afname van verkeersbewegingen van zwaar (landbouw)verkeer. De beoogde ontwikkeling zal enkel leiden positieve effecten op natuur en landschap.

Natura 2000- overige effecten (licht, geluid, trillingen)

Gelet op de aard en omvang van de beoogde ontwikkeling en de grote afstand t.o.v. Natura 2000-gebieden zijn negatieve effecten door licht, geluid en trillingen op voorhand uit te sluiten.

6.2 Natuurnetwerk Brabant / Ecologische Hoofdstructuur

Op het onderstaande uitsnede uit het Natuurbeheerplan van de provincie Brabant is te zien dat het dichtst bijzijnde gebied begrensd als Natuurnetwerk Brabant, ligt op een afstand van ca. 50 meter ten zuidwesten van het plangebied. Het betreft het noordelijke deel van de Trentse bossen, een bos- en heidegebied op droge zandbodem aangeduid met natuurbeheertype N16.02 'Droog bos met productie'.

Figuur 4. Ligging plangebied (blauwe cirkel) t.o.v. Natuur Netwerk Brabant (groen gearceerd).

Bron: <https://noord-brabant.maps.arcgis.com>

In of in de directe nabijheid van een NNB-gebied zijn geen ontwikkelingen toegestaan die de 'wezenlijke kenmerken of waarden' aantasten. De Interim omgevingsverordening NB stelt in § 3.23 art. 3.16 lid 1 en 3, dat als een bestemmingsplan gelegen buiten het Natuurnetwerk Brabant leidt tot een aantasting van de wezenlijke ecologische waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Brabant anders dan door de verspreiding van stoffen in lucht en water, negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende, negatieve effecten worden gecompenseerd. Het plangebied ligt op korte afstand van een NNB-gebied. De herbestemming van 'agrarisch' naar een reguliere woonbestemming, de sloop van 1785 m² bedrijfsgebouwen, de oprichting van twee bijgebouwen en de aanvullende landschappelijke inpassing zullen enkel leiden tot positieve effecten op de kernwaarden van het nabij gelegen NNB-gebied.

6.3 Houtopstanden

Met de beoogde herontwikkeling worden bomenrijen en enkele solitaire bomen gekapt. De bomen zijn niet opgenomen op de Gemeentelijke Groene kaart met beschermde bomen. De bomen staan op het erf, waardoor op basis van Art. 4.2 Wet natuurbescherming voor de kap geen meldingsplicht bij de provincie geldt. De aanvraag van een omgevingsvergunning is wel noodzakelijk. In het nieuwe plan zullen bomenrijen en struweelhagen worden herplant.

7. SAMENVATTING EN CONCLUSIE (Toetsing aan de Wet natuurbescherming)

BESCHERMDE SOORTEN

Vogels beschermd op grond van de Vogelrichtlijn art. 3.1 Wnb

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels cat. 1-4 jaarrond beschermde nesten in de te slopen stallen en in bomen aanwezig. Ook zijn geen nesten, of geschikte holtebomen voor cat. 5 beschermde vogelsoorten aanwezig.

Overtreding van art. 3.1 lid 2,4 en 5 van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Overige vogelrichtlijnsoorten

Het plangebied en directe omgeving vormt geschikt foerageergebied en nestgelegenheid voor een aantal algemene vogelrichtlijnsoorten. Met de herontwikkeling worden bomen gekapt. Met de aanvullende landschappelijke inpassing in het toekomstige plan zullen nest- en foerageergelegenheid voor een aantal tuin- bos- en struweelvogels toenemen.

Europees beschermde soorten op grond van de Habitatrichtlijn art. 3.2 Wnb

Vleermuizen: vliegroutes en foerageergebied

Binnen het plangebied zijn geen aanééngesloten lijnvormige groenstructuren of onderdelen daarvan aanwezig welke mogelijk fungeren als vaste vlieg- en foerageerroute voor vleermuizen.

Het plangebied vormt foerageergebied van goede kwaliteit. Door de kap van bomen zal tijdelijk minder foerageergebied beschikbaar zijn. In de bosrijke omgeving is voldoende alternatief van goede kwaliteit en oppervlakte. Met de aanvullende landschappelijke inpassing in het nieuwe plan zal op termijn weer ruim voldoende foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig zijn.

Vleermuizen: verblijfplaatsen

De beide bedrijfswoningen bieden potenties voor vleermuisverblijfplaatsen. Beide bedrijfswoningen blijven in de huidige vorm behouden. Gelet op de staat van de te slopen stallen, de bouwstijl, constructie en gebruikte materialen kunnen vleermuisverblijfplaatsen redelijkerwijs worden uitgesloten. Om negatieve effecten door verstoring van mogelijk aanwezige vleermuizen in de bedrijfswoning Bovenste Trent 9,9a geheel uit te sluiten, wordt aanbevolen om de sloopwerkzaamheden van de rundveestal buiten de actieve periode van vleermuizen uit te voeren. De sloopwerkzaamheden kunnen tussen begin november en begin maart plaatsvinden.

In de te kappen bomen zijn geen exemplaren met een geschikte stamomvang, holtes of stamspleten aanwezig waardoor vaste verblijfplekken voor vleermuizen in bomen kunnen worden uitgesloten.

Aanvullend onderzoek of een ontheffingsaanvraag voor vleermuizen zijn niet aan de orde.

Aanwezigheid van overige habitatrichtlijnsoorten binnen het plangebied wordt niet verwacht.

Nationaal beschermde Andere soorten art. 3.3 Wnb

Het is niet uitgesloten dat kleine marterachtigen als bunzing en wezel (vaste) verblijfplaatsen vinden in en onder opslag van materiaal en in ruigtebegroeiing tussen werktuigen op het achtererf of in de open veldschuur. Met de sloop- en opruimwerkzaamheden gaan mogelijk vaste verblijfplaatsen verloren en worden verbodsbepalingen uit art. 3.10, lid 1 Wet natuurbescherming overtreden. Voor het vernietigen van potentiële verblijfplaatsen van kleine marterachtigen zullen mitigerende maatregelen worden genomen om de ecologische functionaliteit te behouden waardoor overtreding van verbodsbepalingen kan worden voorkomen. Zie Ecologisch werkprotocol voor kleine marters in Bijlage 1.

Vrijgestelde soorten

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal landzoogdieren waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling. Er worden soorten verwacht uit deze categorie die gebruik maken van het plangebied zoals konijn, haas, egel, bruine kikker, gewone pad en enkele algemene spits- en woelmuizen. Voor deze soorten geldt wel vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, maar de algemene zorgplicht (zie blz. 11) is altijd van kracht. Voor toepassing van de zorgplicht zie hoofdstuk 8 pagina 27.

BESCHERMDE GEBIEDEN

Natura 2000- gebied

Stikstofdepositie

Het meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden liggen op ruime afstand van meer dan 17 kilometer van het plangebied. De beoogde herontwikkeling van agrarisch naar een reguliere woonbestemming, de beëindiging van de intensieve veehouderij, de sloop van een groot oppervlak aan stallen en de aanvullende landschappelijke inpassing leiden enkel tot een positieve invloed op stikstofgevoelige natuur.

Natura 2000- overige effecten (licht, geluid, trillingen)

Gezien de aard, de omvang, het effectbereik en de afstand tot de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied zijn negatieve overige effecten bij voorbaat uit te sluiten.

Natuurnetwerk Brabant

Het plangebied ligt op een afstand van 50 meter van een NNB-bosgebied met beheertype N16.02 'Droog bos met productie'. De beoogde herontwikkeling zal leiden tot een positief effect op de kernwaarden van het NNB-gebied.

Houtopstanden

Met de herbestemming wordt de bomenrij aan de westzijde van de konijnenstallen, de walnoten en de rij populieren aan de noordzijde van de rundveestal gekapt. De bomen staan op het erf, waardoor op basis van Art. 4.2 Wet natuurbescherming voor de kap geen meldingsplicht bij de provincie geldt. In het nieuwe plan zullen bomenrijen worden herplant.

Eindconclusie:

- **Met de beoogde herontwikkeling van de locatie Bovenste Trent 9,9a en 11 te Zeeland worden geen verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden mits:**
 - de sloop van de rundveestal plaatsvindt buiten de actieve periode van vleermuizen. Het slopen van de rundveestal kan plaatsvinden tussen november en begin maart;
 - voor het vernietigen van potentiële vaste verblijfplaatsen van kleine marterachtigen op het achtererf, de mitigerende maatregelen in bijgevoegd Ecologisch werkprotocol (Bijlage 1) worden opgevolgd.
- Een nader onderzoek of ontheffingsaanvraag is niet aan de orde.
- De voorzorgsmaatregelen voor 'Vogels algemeen' en 'Toepassing van de algemene zorgplicht voor vrijgestelde soorten' (hoofdstuk 8. Blz. 27) dienen te worden opgevolgd.

9. VOORZORGSMATREGELEN

Vogels algemeen

Gedurende de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met broedende vogels. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli. Echter voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wnb. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Het is verboden om nesten van broedende vogels te beschadigen of te vernietigen. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen opgestart worden en doorlopen tot in het broedseizoen, kan verstoring worden voorkomen door continu door te werken en de werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil te leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in, of in de naaste omgeving waar gewerkt wordt.

Toepassing Algemene zorgplicht voor vrijgestelde soorten

Het plangebied vormt leefgebied voor enkele landzoogdieren en amfibieën waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling. Echter de zorgplicht is wel altijd van kracht. Voor toepassing van de zorgplicht zijn onderstaande maatregelen van belang;

- De werkrichting tijdens de sloopwerkzaamheden is richting een rustige/natuurlijke locatie zodat dieren daarheen kunnen vluchten. In dit geval in zuidelijke richting.
- Er wordt gelegenheid gegeven aan dieren die tijdens werkzaamheden worden aangetroffen om te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden.

10. AANBEVELING

Tips voor verbetering leefgebied voor de steenuil

In de achtertuin van de Bovenste Trent 11 hangt een steenuilenkast in een walnotenboom. De steenuilenkast is (nog) niet bewoond. Onderstaand volgen enkele aanbevelingen voor het aanbrengen van landschapselementen ter stimulering van het leefgebied voor de steenuil. De landschappelijke inpassing in het nieuwe plan kan worden afgestemd op deze soorten door onder meer jaarrond voldoende voedselaanbod te creëren en geschikte schuilplekken aan te leggen.

Enkele te nemen maatregelen:

- zorgen voor kortgrazige percelen schapen- of paardenweitjes
- aanplanten van een hoogstamfruitboomgaard en struiken of bomen die vruchten dragen
- aanleggen van een poel
- aanleg (knot) boomsingels of struwelen, het aanbrengen van takkenhopen
- zorgen voor zit- en uitkijkposten

11. GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.N.M.Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.
- Creemers, R.M.C. & J.J.C.W. van Delft 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.
- Kennisdocument Steenuil (*Athene Noctua*) BIJ12 Versie 1.0, juli 2017.
- Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie december 2016.
- Handreiking Kleine marter in relatie tot soortenbescherming, Sander Bouwens 2017.
- SOVON broedvogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering.
- Veldgids Vleermuizen van Europa, Christian Dietz & Andreas Kiefer 2017.
- Westra, S.A & Kuiters, R.S.M. (2018). Beheerwijzer landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen. Versie 1 maart 2018.
- Wet natuurbescherming, 16 december 2015, gepubliceerd Staatscourant 19 januari 2016.

Internetsites

- www.brabant.nl
- www.gemeentemaashorst.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.quickscanhulp.nl
- www.ravon.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE 1

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL BUNZING EN WEZEL

1. PLANGEBIED EN BEOOGDE ONTWIKKELING

Met de beoogde herontwikkeling wordt agrarische bebouwing gesloopt, groenstructuren verwijderd, een tweetal bijgebouwen gerealiseerd en het nieuwe plan wordt landschappelijk ingepast met bomenrijen en struwelen. Op basis van de actuele verspreidingsgegevens uit de NDFF en de aangetroffen situatie binnen het plangebied kan het voorkomen van kleine marterachtigen als bunzing en wezel niet geheel worden uitgesloten. Mogelijk zijn vaste verblijfplaatsen aanwezig onder opslag van materialen en/of ruigtebegroeiing op het achtererf nabij de te slopen stallen en/of binnen de veld/landbouwschuur.

Figuur 5. Overzicht plangebied (oranje), te slopen bebouwing en te verwijderen groenstructuren (rood) en deel van het plangebied met potentiële verblijfplaatsen van kleine marters (geel).

1.1 POTENTIEEL AANWEZIGE VERBLIJFPLAATSEN

Het potentiële leefgebied voor bunzing en wezel beperkt zich hoofdzakelijk tot het achtererf, het zuidoostelijke deel van het plangebied. Op basis van het aanwezige habitat is de soort niet uit te sluiten en wordt uitgegaan van de aanwezigheid van één tot maximaal twee bunzingen of wezels. Het plangebied met relatief klein oppervlak vormt zeer waarschijnlijk onderdeel van een groter leefgebied. Er wordt ingezet op een ruime compensatie van alternatieve verblijfplaatsen en behoud/verbetering van habitat.

2. LEVENSWIJZE KLEINE MARTERACHTIGEN BEKNOPT

Bunzing en wezel komen voor in verschillende biotooptypen. De territoriumgrootte is afgestemd op het voedselaanbod. Het leefgebied kan de volgende ecologische functies vervullen:

1. foerageergebied met voldoende dekking
2. verbindingen met andere leefgebieden
3. rust- en voortplantingsplaatsen

De wezel ook overdag actief, de bunzing voornamelijk 's nachts. Ze zijn dan meestal op zoek naar voedsel. De wezel is een specialist die voornamelijk op woelmuizen jaagt, maar op zijn menu staan ook ware muizen, spitsmuizen en ongewervelden. De bunzing jaagt voornamelijk op kleine zoogdieren zoals woelmuizen, ware muizen, en ratten maar ook amfibieën worden geregeld gegeten evenals bessen en fruit. Slapen doen ze in een verborgen hoekje, meestal in een hol. Ze graven nooit zelf een hol, maar maken gebruik van bestaande gaten en holten, zoals mollennesten, rattenholten, drainagepijpen, houtstapels, takkenhopen, opgestapeld puin, holle bomen, schuurtjes, stapels hooi- en stobalen en alle andere mogelijke schuilplaatsen die een erf of een opslagplaats kan hebben. Elk dier beschikt in zijn leefgebied wel over tien of meer van zulke onderkomens en is dus eigenlijk nooit ver van huis. En dat is hard nodig omdat kleine marters veel vijanden hebben (katten, vossen, roofvogels en uilen) en zich elk moment moeten kunnen verbergen.

3. WETTELIJK KADER

De sloop van de veld/landbouwschuur, de verwijdering van opslag van materialen en ruigtebegroeiing op het achtererf kan leiden tot vernietiging van potentiële rust- en/of verblijfplaatsen van bunzing en wezel. Hiermee kunnen verbodsbepalingen uit artikel 3.10 lid 1 uit de Wet natuurbescherming overtreden worden en is mogelijk een ontheffingsaanvraag nodig.

Een overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming is te voorkomen door voorafgaand en tijdens de werkzaamheden voorzorgsmaatregelen te treffen. Het gaat dan om het behoud en handhaving van de continuïteit van de verblijfplaatsen van de soort.

Dit kan o.a. zijn: realiseren van nieuwe rust- en verblijfplaatsen, werken buiten de kwetsbare periode, aanpassen van de werkwijze, werkzaamheden gefaseerd in tijd en ruimte uitvoeren en verbeteren van habitat in bestaand leefgebied.

4. ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

Als door het tijdig nemen van (effectief bewezen) maatregelen de ecologische functie ten aller tijden en van gelijke kwaliteit behouden blijven en kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen. In dit geval geldt geen ontheffingsplicht.

Alle te nemen maatregelen worden opgenomen in onderhavig ecologische werkprotocol. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden aanwezig en bekend onder alle medewerkers.

Ecologische begeleiding

Tijdens de werkzaamheden staat een ecologisch adviseur paraat. Mochten er zich bijzonderheden voordoen ten aanzien van kleine marterachtigen (of andere soorten), dan wordt direct contact opgenomen met een ecologisch deskundige.

4.1 ALTERNATIEVE VERBLIJFPLAATSEN

Voor het verwijderen van potentiële verblijfplaatsen van kleine marterachtigen is het noodzakelijk dat in de directe omgeving nieuwe duurzame rust/verblijfplaatsen en leefgebied worden gerealiseerd zodat de kwaliteit en functionaliteit ten aller tijden gewaarborgd blijft.

Doordat met de beoogde herontwikkeling een groot deel van het plangebied aanvullend landschappelijk wordt ingepast met bomen en inheems struweel rondom, wordt voorgesteld om takkenhopen met twee marterboxen, een takkenril en marterbox langs de randen van het perceel te plaatsen. Het takkenhout wat vrijkomt bij de kap van bomen op het perceel kan worden benut ten behoeve van de verblijfplaatsen voor kleine marters.

Takkenhoop

Een takkenhoop dient als schuil/verblijfplek voor kleine marterachtigen. Voor aanleg van een takkenhoop zie de Beheerwijzer Landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen.

<https://www.zoogdiervereniging.nl/publicaties/2018/beheerwijzer-landschappelijke-maatregelen-voor-kleine-marterachtigen>. De takkenhoop dient conform de beheerwijzer te worden aangelegd.

Samengevat: Van 6 tot 8 boomstammen van 1 m lengte en diameter van ca. 15-20 wordt eerst een nestkamer gebouwd van ca. 30x30 cm. Hier worden vervolgens andere stammen overheen gebouwd als een dak. Onder een takkenhoop kan ook een marterkast/nestkast worden aangebracht.

Voorbeeld takkenhoop Bron: Beheerwijzer landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen.

Marterbox/nestkast

Een marterbox/nestkast bestaat uit een bekisting van hout met een binnenruimte van ca. 20x20 cm voorzien van een dubbele bodem ter isolatie. De ingang is voorzien van een voorportaal als

bescherming tegen de elementen. In de binnenruimte van de nestkast wordt hooi aangebracht als extra isolatie. De kast wordt op een stevige en droge bodem geplaatst. Bovenop de nestkast wordt een laag van ruim 50 cm van takken en bladeren aangebracht. Ook kan de nestkast onder een takkenhoop worden gezet of in een berm half ingegraven en met 6 houtbussels worden toegedekt. Een stukje uitstekende pvc pijp kan voor de opening worden geschoven. Dit trekt eerder de aandacht van kleine marters.

Voor meer informatie: <https://batsbirds.nl/product/marterkast-wezel-hermelijn-of-bunzing/>

Voorbeeld
marterbox/nestkast voor
wezel en bunzing.
Bron: Batsbirds.nl

Takkenril

Een takkenril, ook wel takkenwal of houtwal genoemd, is een smalle takkenhoop die in de lengte wordt aangelegd en waar zowel dikke takken als ook fijn takkenmateriaal in wordt verwerkt. Een takkenril vormt schuilgelegenheid en voedselvoorziening voor kleine marters. Voor voldoende dekking dient deze takkenril minimaal 4 meter lang en 1 meter breed zijn. Zie ook het Infoblad takkenril PDF (www.rijnvechtenvenen.nl)

Voorbeeld takkenril.
Bron: eigen foto.

4.2 AANBIEDEN ALTERNATIEVE VERBLIJFPLAATSEN

Ter compensatie van vernietiging van potentiële verblijfplaatsen op het achtererf worden de volgende alternatieven voorgesteld;

- Aanleg van 2 takkenhopen met daaronder een marterbox/nestkast
- Aanleg van een takkenril
- Marterbox nabij de takkenril

5. PLANNING WERKZAAMHEDEN

Kader:

- Voorafgaand aan de activiteiten voldoende alternatieve verblijfplekken realiseren
- Alternatieve verblijfplaatsen zullen functioneel en geschikt zijn voor dezelfde functies die mogelijk verdwijnen
- Werken buiten de kwetsbare periode van kleine marterachtigen en buiten de broedtijd van vogels
- Naleving zorgplicht

Periode januari - half maart 2024:

- 6 maanden voorafgaand aan de sloop- en opruimwerkzaamheden moeten reeds 2 alternatieve verblijfplaatsen voor bunzing wezel aanwezig zijn. De dieren hebben een gewenningsperiode nodig om mogelijk nieuwe verblijfplaatsen te ontdekken in hun leefgebied. Op deze manier blijft de functionaliteit van verblijfplaatsen ten alle tijden gewaarborgd.
- Het plangebied heeft een beperkte oppervlakte, de alternatieve verblijfplaatsen worden op de meest geschikte en gemakkelijk bereikbare plekken maar buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden geplaatst.
- Aanleg takkenhoop met daar onder een marterbox aan de zuidwesthoek van de achtertuin Bovenste Trent 11 aan de rand van het plangebied buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. De takkenhoop met marterbox wordt nabij de bestaande struweelhaag geplaatst, waarbij reeds sprake is van voldoende dekking en goede geleiding naar de vervangende verblijfplaats.
- Aanleg takkenhoop met daar onder een marterbox tegen de noordoosthoek van de voortuin Bovenste Trent 9 buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. De marterbox kan half ingegraven worden nabij/onder de ligusterhaag en toegedekt worden met voldoende houtbussels. Dekking en verbinding met overige delen van het leefgebied blijft gewaarborgd.

Het overige deel van de compensatie in de vorm van een takkenril en een marterbox kan in een later stadium worden gerealiseerd na de sloop van de bedrijfsgebouwen, de bouw van een bijgebouw op beide locaties en de aanplant van bomen en struwelen.

Periode september 2024 - half maart 2025

- Voorafgaand aan het verwijderen van bomen en struweel en de sloop van de stallen, (buiten de broedtijd van vogels en buiten de kwetsbare periode van kleine marters), alle potentiële verblijfsmogelijkheden op het achtererf of binnen de veldschuurlandbouwschuur verwijderen of ongeschikt maken. Dit is noodzakelijk zodat de aanwezige potentiële verblijfplekken zeker niet in gebruik zijn tijdens de werkzaamheden en met zekerheid geen dieren gewond raken of worden gedood.
- Slopen van de stallen. Met de sloop van de rundveestal ook rekening houdend met de actieve periode van vleermuizen. Dus tussen oktober en half maart stallen slopen.

Als met de sloop van de stallen wordt gestart in de herfst/winterperiode en constant wordt gewerkt kunnen de werkzaamheden doorlopen tot in het broedseizoen. Verstoring van vogels kan worden voorkomen door continu door te werken en de werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil te leggen. Indien de werkzaamheden zonder werkstop doorgang vinden wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in, of in de naaste omgeving waar gewerkt wordt.

- Op beide locaties een nieuw bijgebouw realiseren en aanplant struwelen met inheems groen en bomen rondom het plangebied.

- Aanleg takkenril en plaatsing van marterbox onder de takkenril aan de zuidzijde van Bovenste Trent 9. De takkenril dient minimaal 4 meter lang en 1 meter breed te worden opgebouwd. De marterbox kan aan de oostzijde onder de takkenril worden geschoven.

Beoogde situatie na herontwikkeling met landschappelijke inpassing en overzicht alternatieve verblijfplaatsen voor bunzing en wezel.

Aanpassen werkwijze

Wanneer sloop- en opruimwerkzaamheden plaatsvinden, dient er één kant op te worden gewerkt, zodat dieren altijd de mogelijkheid hebben om te vluchten van de werkzaamheden zonder in de verdrinking te komen. In dat geval moet er wel voldoende dekking zijn om vluchten mogelijk te maken aan de zijde waar niet gewerkt wordt. Wanneer er in de natuurlijke situatie te weinig dekking is, kan deze tijdelijk worden aangeboden door takkenbossen te plaatsen.

6. HABITATVERBETERING VOOR KLEINE MARTERACHTIGEN

Inrichting landschappelijke inpassing voor verbetering van habitat kleine marterachtigen en versterking van de biodiversiteit

Bij de realisatie van de landschappelijke inpassing in het nieuwe plan wordt rekening gehouden met verbetering van het habitat voor kleine marterachtigen. Bij voorkeur wordt inheems (streekeigen) groen aangeplant. Groei en bloei van deze planten en de momenten waarop rupsen, bijen of vogels sterk van hun blad, nectar en struifmeel afhankelijk zijn, op elkaar afgestemd. Een belangrijk verschil met niet-autochtone soorten die vaak eerder – lees te vroeg – uitlopen/bloeien.

De voorkeur gaat uit naar bes- en nootdragende struiken. Zie het lijstje hieronder. Deze ten gunste van foerageerfuncties voor vogels, kleine zoogdieren (prooidieren van kleine marters), insecten en insecteneters zoals vleermuizen zullen hiervan profiteren.

De inheemse struiken kunnen ook afgewisseld worden met 'staanders' bijvoorbeeld in de vorm van lindebomen. De linde is een bron van biodiversiteit, door de relatief lange bloeitijd trekt de boom veel insecten die op hun beurt weer veel vleermuizen aantrekken die op insecten jagen. Ook staat de linde bekend als een optimale drachtboom voor bijen en hommels.

1.	Linde (<i>Tilia cordata</i>) winterlinde of (<i>Tilia platyphyllos</i>) zomerlinde
2.	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)
3.	Veldesdoorn (<i>Acer campestre</i>)

1.	Eénstijlige meidoorn (<i>Crataegus monogyna</i>)
2.	Hazelaar (<i>Corylus avellana</i>)
3.	Sleedoorn (<i>Prunus spinosa</i>)
4.	Gelderse roos (<i>Viburnum opulus</i>)
5.	Wegedoorn (<i>Rhamnus carthartica</i>)
6.	Gewone vlier (<i>Sambucus nigra</i>)
7.	Hondsroos (<i>Rosa canina</i>)

7. GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra. J.N.M.Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.
- Handreiking Kleine marters in relatie tot soortenbescherming, Sander Bouwens 2017.
- Westra, S.A & Kuiters, R.S.M. (2018). Beheerwijzer landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen.

Internetsites

- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE 2 BESCHERMDE SOORTEN VOGELRICHTLIJN

Onder dit beschermingsregime vallen de Europees beschermde soorten als bedoeld in art 3.1 van de Wnb.

Vogels met vaste verblijfplaatsen

De Vogelrichtlijn onderscheidt de volgende categorieën beschermde vaste verblijfplaatsen:

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bescherming
Vogels	steenuil	Athene noctua	Categorie 1
Vogels	gierzwaluw	Apus apus	Categorie 2
Vogels	huismus	Passer domesticus	Categorie 2
Vogels	roek	Corvus frugilegus	Categorie 2
Vogels	grote gele kwikstaart	Motacilla cinerea	Categorie 3
Vogels	kerkuil	Tyto alba	Categorie 3
Vogels	oehoe	Bubo bubo	Categorie 3
Vogels	ooievaar	Ciconia ciconia	Categorie 3
Vogels	slechtvalk	Falco peregrinus	Categorie 3
Vogels	boomvalk	Falco subbuteo	Categorie 4
Vogels	buizerd	Buteo buteo	Categorie 4
Vogels	havik	Accipiter gentilis	Categorie 4
Vogels	ransuil	Asio otus	Categorie 4
Vogels	sperwer	Accipiter nisus	Categorie 4
Vogels	wespendief	Pernis apivorus	Categorie 4
Vogels	zwarte wouw	Milvus migrans	Categorie 4
Vogels	blauwe reiger	Ardea cinerea	Categorie 5
Vogels	boerenzwaluw	Hirundo rustica	Categorie 5
Vogels	bonte vliegenvanger	Ficedula hypoleuca	Categorie 5

Vogels	boomklever	<i>Sitta europaea</i>	Categorie 5
Vogels	boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	Categorie 5
Vogels	bosuil	<i>Strix aluco</i>	Categorie 5
Vogels	brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	Categorie 5
Vogels	draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	Categorie 5
Vogels	eidereend	<i>Somateria mollissima</i>	Categorie 5
Vogels	ekster	<i>Pica pica</i>	Categorie 5
Vogels	gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Categorie 5
Vogels	glanskop	<i>Parus palustris</i>	Categorie 5
Vogels	grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	Categorie 5
Vogels	groene specht	<i>Picus viridis</i>	Categorie 5
Vogels	grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	Categorie 5
Vogels	hop	<i>Upupa epops</i>	Categorie 5
Vogels	huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i>	Categorie 5
Vogels	ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	Categorie 5
Vogels	kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	Categorie 5
Vogels	kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	Categorie 5
Vogels	koolmees	<i>Parus major</i>	Categorie 5
Vogels	kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>	Categorie 5
Vogels	oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	Categorie 5
Vogels	pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	Categorie 5
Vogels	raaf	<i>Corvus corax</i>	Categorie 5
Vogels	ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	Categorie 5
Vogels	spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	Categorie 5
Vogels	tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Categorie 5
Vogels	torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	Categorie 5
Vogels	zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Categorie 5
Vogels	zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	Categorie 5
Vogels	zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	Categorie 5
Vogels	zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Categorie 5
Vogels	zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	Categorie 5

BIJLAGE 3 BESCHERMDE SOORTEN HABITATRICHTLIJN

(NIET VOGELS) Onder dit beschermingsregime vallen de Europees beschermde soorten bedoeld in art. 3.5 van de Wnb.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bescherming
Sporenplanten-bladmossen	geel schorpioenmos	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Bern I
Sporenplanten-bladmossen	tonghaarmuts	<i>Orthotrichum rogeri</i>	Bern I
Sporenplanten-varens	kleine vlotvaren	<i>Salvinia natans</i>	Bern I
Zaadplanten	liggende raket	<i>Sisymbrium supinum</i>	Bern I
Zaadplanten	drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>	Bern I, HR IV
Zaadplanten	groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>	Bern I, HR IV
Zaadplanten	kruipe moerasscherm	<i>Apium repens</i>	Bern I, HR IV
Zaadplanten	zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>	Bern I, HR IV
Insecten-dagvlinders	moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i> ssp. <i>aurinia</i>	Bern II
Insecten-haften	oeveraas	<i>Palingenia longicauda</i>	Bern II
Insecten-libellen	mercuurwaterjuffer	<i>Coenagrion mercuriale</i> ssp. <i>mercuriale</i>	Bern II
Zoogdieren-zeezoogdieren	walrus	<i>Odobenus rosmarus</i> ssp. <i>rosmarus</i>	Bern II
Reptielen	dikkopschildpad	<i>Caretta caretta</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Reptielen	kemp's zeeschildpad	<i>Lepidochelys kempii</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Reptielen	lederschildpad	<i>Dermochelys coriacea</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Reptielen	soepschildpad	<i>Chelonia mydas</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	bultrug	<i>Megaptera novaeangliae</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	gewone vinvis	<i>Balaenoptera physalus</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Amfibieën	boomkikker	<i>Hyla arborea</i> ssp. <i>arborea</i>	Bern II, HR IV
Amfibieën	geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i> ssp. <i>variegata</i>	Bern II, HR IV
Amfibieën	heikikker	<i>Rana arvalis</i> ssp. <i>arvalis</i>	Bern II, HR IV
Amfibieën	kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	Bern II, HR IV
Amfibieën	knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i> ssp. <i>fuscus</i>	Bern II, HR IV
Amfibieën	rugstreepad	<i>Bufo calamita</i>	Bern II, HR IV
Amfibieën	vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i> ssp. <i>obstetricans</i>	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	apollovlinder	<i>Parnassius apollo</i>	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	boszandoog	<i>Lopinga achine</i>	Bern II, HR IV

Insecten-dagvlinders	donker pimpernelblauwtje	Maculinea nausithous	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	grote vuurvinder	Lycaena dispar ssp. batava	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	pimpernelblauwtje	Maculinea teleius	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	tijmblauwtje	Maculinea arion	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	zilverstreephooibeestje	Coenonympha hero	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus latissimus	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	juchtleerkever	Osmoderma eremita	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	vermiljoenkever	Cucujus cinnaberinus	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	bronslibel	Oxygastra curtisii	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	gaffellibel	Ophiogomphus cecilia	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	groene glazenmaker	Aeshna viridis	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	noordse winterjuffer	Sympecma annulata ssp. braueri	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	oostelijke witsnuitlibel	Leucorrhinia albifrons	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	rivierrombout	Gomphus flavipes ssp. flavipes	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis	Bern II, HR IV
Insecten-nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Proserpinus proserpina	Bern II, HR IV
Reptielen	gladde slang	Coronella austriaca ssp. austriaca	Bern II, HR IV
Reptielen	muurhagedis	Podarcis muralis ssp. brongniardii	Bern II, HR IV
Reptielen	zandhagedis	Lacerta agilis ssp. agilis	Bern II, HR IV
Vissen	steur	Acipenser sturio	Bern II, HR IV
Zoogdieren- landzoogdieren	hamster	Cricetus cricetus ssp. canescens	Bern II, HR IV
Zoogdieren- landzoogdieren	otter	Lutra lutra ssp. lutra	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	bechsteins vleermuis	Myotis bechsteini	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	bosvleermuis	Nyctalus leisleri ssp. leisleri	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	brandts vleermuis	Myotis brandti ssp. brandti	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	franjestaat	Myotis nattereri	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus ssp. auritus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	grijze grootoorvleermuis	Plecotus austriacus ssp. austriacus	Bern II, HR IV

Zoogdieren- vleermuizen	grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrumequinum ssp. ferrumequinum	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus ssp. emarginatus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros ssp. hipposideros	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	laatvlieger	Eptesicus serotinus ssp. serotinus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	meervleermuis	Myotis dasycneme	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	mopsvleermuis	Barbastella barbastellus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	noordse vleermuis	Eptesicus nilssoni ssp. nilssoni	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	rosse vleermuis	Nyctalus noctula ssp. noctula	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus ssp. murinus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	vale vleermuis	Myotis myotis ssp. myotis	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	watervleermuis	Myotis daubentoni ssp. daubentoni	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	bruinvis	Phocoena phocoena ssp. phocoena	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	dwergpotvis	Kogia breviceps	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	gestreepte dolfijn	Stenella coeruleoalba	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	gewone dolfijn	Delphinus delphis	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	gewone spitsdolfijn	Mesoplodon bidens	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	grijze dolfijn	Grampus griseus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	kleine zwaardwalvis	Pseudorca crassidens	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	narwal	Monodon monoceros	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	orca	Orcinus orca	Bern II, HR IV

Zoogdieren-zeezoogdieren	tuimelaar	Tursiops truncatus ssp. truncatus	Bern II, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus	Bern II, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris	Bern II, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	noordse vinvis	Balaenoptera borealis	Bon I, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	potvis	Physeter catodon	Bon I, HR IV
Amfibieën	poelkikker	Pelophylax lessonae	HR IV
Vissen	houting	Coregonus oxyrinchus	HR IV
Weekdieren	bataafse stroommossel	Unio crassus	HR IV
Weekdieren	platte schijfhoren	Anisus vorticulus	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	bever	Castor fiber ssp. albicus	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	hazelmuis	Muscardinus avellanarius	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	lynx	Lynx lynx ssp. lynx	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	noordse woelmuis	Microtus oeconomus ssp. arenicola	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	wilde kat	Felis silvestris ssp. silvestris	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	wolf	Canis lupus lupus	HR IV
Zoogdieren-vleermuizen	gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	butskop	Hyperoodon ampullatus	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	dwergvinvis	Balaenoptera acutorostrata	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	griend	Globicephala melas	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	spitsdolfijn van gray	Mesoplodon grayi	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	witte dolfijn	Delphinapterus leucas	HR IV

BIJLAGE 4 BESCHERMDE SOORTEN PROVINCIE NOORD- BRABANT 'ANDERE SOORTEN'

Onder dit beschermingsregime vallen de nationaal beschermde soorten als bedoeld in artikel 3.10 van de Wnb.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bescherming
Amfibiëen	alpenwatersalamander	Mesotriton alpestris	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Amfibiëen	vinpootsalamander	Lissotriton helveticus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Amfibiëen	vuursalamander	Salamandra salamandra	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	aardbeivlinder	Pyrgus malvae	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	bosparemoervlinder	Melitaea athalia	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	bruin dikkopje	Erynnis tages	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	bruine eikenpage	Satyrus ilicis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	duinparemoervlinder	Argynnis niobe	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	gentiaanblauwtje	Maculinea alcon	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	grote paremoervlinder	Argynnis aglaja	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	grote vos	Nymphalis polychloros	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	grote weerschijnvlinder	Apatura iris	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	iepenpage	Satyrus w-album	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	kleine heivlinder	Hipparchia statilinus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	kleine ijsvogelvlinder	Limenitis camilla	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	kommavlinder	Hesperia comma	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	sleedoornpage	Thecla betulae	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	spiegeldikopje	Heteropterus morpheus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	veenbesblauwtje	Plebejus optilete	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	veenbesparemoervlinder	Boloria aquilonaris	Andere soorten (bijlage A van de wet)

Insecten-dagvlinders	veenhouibeestje	Coenonympha tullia	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	veldparelmoervlinder	Melitaea cinxia	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	zilveren maan	Boloria selene	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-kevers	vliegend hert	Lucanus cervus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	beekrombout	Gomphus vulgatissimus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	bosbeekjuffer	Calopteryx virgo	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	donkere waterjuffer	Coenagrion armatum	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	gevlekte glanslibel	Somatochlora flavomaculata	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	gewone bronlibel	Cordulegaster boltonii	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	hoogveenglanslibel	Somatochlora arctica	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	kempense heidelibel	Sympetrum depressiusculum	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	speerwaterjuffer	Coenagrion hastulatum	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Kreeftachtigen	europese rivierkreeft	Astacus astacus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	adder	Vipera berus ssp. berus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	hazelworm	Anguis fragilis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	levendbarende hagedis	Zootoca vivipara	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	ringslang	Natrix natrix	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	beekdonderpad	Cottus rhenanus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	beekprik	Lampetra planeri	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	elrits	Phoxinus phoxinus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	grote modderkruiper	Misgurnus fossilis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	kwabaal	Lota lota	Andere soorten (bijlage A van de wet)

Zoogdieren-landzoogdieren	boomarter	Martes martes	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	bunzing	Mustela putorius	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	damhart	Dama dama	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	das	Meles meles	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	edelhert	Cervus elaphus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	eekhoorn	Sciurus vulgaris	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	eikelmuis	Eliomys quercinus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	grote bosmuis	Apodemus flavicollis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	hermelijn	Mustela erminea	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	molmuis	Arvicola scherman	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	steenarter	Martes foina	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	veldspitsmuis	Crocidura leucodon	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	wezel	Mustela nivalis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	waterspitsmuis	Neomys fodiens	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-zeezoogdieren	gewone zeehond	Phoca vitulina	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-zeezoogdieren	grijze zeehond	Halichoerus grypus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Sporenplanten-varens	blaasvaren	Cystopteris fragilis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Sporenplanten-varens	groensteel	Asplenium viride	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Sporenplanten-varens	schubvaren	Ceterach officinarum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	akkerboterbloem	Ranunculus arvensis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	akkerdoornzaad	Torilis arvensis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	akkerogentroost	Odontites vernus subsp. vernus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	beklierde ogentroost	Euphrasia rostkoviana	Andere soorten (bijlage B van de wet)

Zaadplanten	berggamander	Teucrium montanum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bergnachtorchis	Platanthera montana	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	blauw guichelheil	Anagallis arvensis subsp. foemina	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bokkenorchis	Himantoglossum hircinum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bosboterbloem	Ranunculus polyanthemos subsp. nemorosus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bosdravik	Bromopsis ramosa subsp. benekenii	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	brave hendrik	Chenopodium bonus-henricus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	brede wolfsmelk	Euphorbia platyphyllos	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	breed wollegras	Eriophorum latifolium	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bruinrode wespenorchis	Epipactis atrorubens	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	dennenorchis	Goodyera repens	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	dreps	Bromus secalinus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	echte gamander	Teucrium chamaedrys subsp. germanicum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	franjugentiaan	Gentianella ciliata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	geelgroene wespenorchis	Epipactis muelleri	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	geplooide vrouwenmantel	Alchemilla subcrenata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	getande veldsla	Valerianella dentata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	gevekt zonneroosje	Tuberaria guttata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	glad biggenkruid	Hypochaeris glabra	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	gladde zegge	Carex laevigata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	groene nachtorchis	Coeloglossum viride	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	groot spiegelklokje	Legousia speculum-veneris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	grote bosaardbei	Fragaria moschata	Andere soorten (bijlage B van de wet)

Zaadplanten	grote leeuwenklauw	Aphanes arvensis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	honingorchis	Herminium monorchis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kalkboterbloem	Ranunculus polyanthemos subsp. polyanthemoides	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kalketrip	Centaurea calcitrapa	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	karthuizeranjer	Dianthus carthusianorum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	karwijselie	Selinum carvifolia	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kleine ereprijs	Veronica verna	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kleine schorseneer	Scorzonera humilis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kleine wolfsmelk	Euphorbia exigua	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kluwenklokje	Campanula glomerata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	knollathyrus	Lathyrus linifolius	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	knolspirea	Filipendula vulgaris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	korensla	Arnosaris minima	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kranskarwij	Carum verticillatum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kruiptijm	Thymus praecox	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	lange zonnedauw	Drosera longifolia	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	liggende ereprijs	Veronica prostrata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	moerasgamander	Teucrium scordium	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	muurbloem	Erysimum cheiri	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	naakte lathyrus	Lathyrus aphaca	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	naaldenkervel	Scandix pecten-veneris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	pijscheefkelk	Arabis hirsuta subsp. sagittata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	roggelelie	Lilium bulbiferum subsp. croceum	Andere soorten (bijlage B van de wet)

Zaadplanten	rood peperboompje	Daphne mezereum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	rozenkransje	Antennaria dioica	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	ruw parelzaad	Lithospermum arvense	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	scherpkruid	Asperugo procumbens	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	schubzegge	Carex lepidocarpa	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	smalle raai	Galeopsis angustifolia	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	spits havikskruid	Hieracium lactucella	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	steenbraam	Rubus saxatilis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	stijve wolfsmelk	Euphorbia stricta	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	stofzaad	Monotropa hypopitys	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	tengere distel	Carduus tenuiflorus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	tengere veldmuur	Minuartia hybrida	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	trosgamander	Teucrium botrys	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	veenbloembies	Scheuchzeria palustris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	vliegenorchis	Ophrys insectifera	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	vroege ereprijs	Veronica praecox	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wilde averuit	Artemisia campestris subsp. campestris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wilde ridderspoor	Consolida regalis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wilde weit	Melampyrum arvense	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wolfskers	Atropa bella-donna	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	zandwolfsmelk	Euphorbia seguieriana	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	zinkviooltje	Viola lutea subsp. calaminaria	Andere soorten (bijlage B van de wet)

BIJLAGE 5 VRIJGESTELDE SOORTEN

In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid, van de Wet is het toegestaan de onderstaande soorten te vangen en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. De vrijstelling is van kracht wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Amfibiëen	bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Amfibiëen	gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Amfibiëen	kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Amfibiëen	meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>
Amfibiëen	middelste groene kikker/bastaard kikker	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	dwergpspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	egel	<i>Erinaceus europeus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	haas	<i>Lepus europeus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>